

מא :

עין משפט
גז מוצה

א ומי פיד מנל שאלה
הלכה בן :
ב [ב מיי פיד מנל
שמות הל' ג פת
ללא פט טעמי חיי מר
על ספק ב] :
ג מיי פיד מנל
גניבה הלכה ב
טוחמי מר שג :

רבינו חננאל

חייב ורבי יוחנן דיריה
אמר ואני אומר אינה
משונה כלומר אין זה יכול
ללמד מה שאין שומר
חנם קל משומר שבר
הורה ציוה תורה בשומר
חנם טעון כי גנבה נכנס
הוא גנב שהוא משלם
תלמידי פל ושומר שבר
שטען טענת גנב ומנא
הוא גנב פטור מכל
פני שחייה בשומר שבר
גנבה כי דיימי אומר
כי שלא בו די פטור לא
מכל ועוד אמר רבי לומר
א היכי נכחי שליחות
די בשומר שבר וילמר
שומר חנם פטור אימא
לפיכך הכי כי שומר
חנם ושומר שבר שגנב
השקוק שהיה כירס וטענו
שגנב שומר שבר חייב
לשלם מיר שהרי חייב
בגניבה ואבירה ושומר
חנם אינו חייב אלא ער
ששבע שגנב ואחר כך
באו עדים שהיה גנב
הלך לא זה לומר מה
ולא זה מה הלכך לגופיה
בא בתרתייהו ולעולם
שליחות די צריכה חסרון
לעמיה די יוחנן ורובא
הדורא כחא אפר אינה
צריכה חסרון והא דאמר
רבא לא תאמר שליחות
די לא תאמר חנם ולא
בשומר שבר ותיתי משואל
והא לא תביבא שליחות די
בשואל כלל. כך פירשה
לא תאמר שליחות די אלא
בשואל לכתוב ולא היה
צריך לכתוב לא בשומר
חנם ולא בשומר שבר
ורבואו וילמדו מן השואל
ולמה נאמר בהן לומר
שאין צריכה חסרון ושלא
תאמר די לכתוב מן הדין
להיות כבודו כי ושיטה
היא שליחות די דכתיב
בשומר חנם ובשומר
שבר ואפי' משואל וכו'
ישאלו ו' מוסף על עין
ראשון ובאילו בשלשם
התיב שליחות די הני
כלהו לפי לי וכו'.

ה' גנבה דל' פטור מאימון.

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

לומר דף שליחות יד אינה צריכה חסרון. וא"ת המינה שומר
שכר דליחיה קרל להכי אלא בשומר חנם מ"ל אי משומר
שכר מה לשומר שכר שכן חייב בגנבה ואכדה ו"ל כיון דשליחות
די חייב בתרתייהו אין זה אלא גילוי מילתא למילף דין זה זהו :

קרנא בלא שביעה. וא"ת ורבי

יוחנן ור' אלעזר דלית להו
הך קבנא מנ"ל דפ' ראשונה בשומר
חנם ושניה בשומר שכר דכריש
השואל (לקמן דף ג:) לא קיס לן
אלא מהך קבנא דקרנא עדיפא ופי'
רבינו שמואל דמסבא דיעין דכפרשה
ראשונה כתיב כסף או כלים ורגילות
הוא לשמרה נחמס דליכא זהו
טרחא וכפרשה שניה כתיב כהמה
דליכא טרחא ורגילות לשמרה נשכר
אי נמי דלכ"ה אית להו דקרנא
עדיפא מכפילא נשבוטה ומ"מ סבירא
לכו לר' יוחנן ולרבי אלעזר דאין
ללמד שומר שכר משומר חנם הקל
כיון שיש בו חומרה משמש ככל מה
שאין כן בשומר שכר ואע"ג דשומר
שכר ודאי חמור שחיב בגנבה ואכדה
ומאן דלא פריך סבר דמכפל אפילו
פירכא לא עבדין משום דמה דמשלם
כפל הוא מחמת קולא שהוא פטור
עלמו בגנבה כדמפרש בריש מלחמי
דף ג. וטו) גבי מורת הזמה לא
פריך והשתא אחי שפיר הא דריש
השואל (לקמן דף ג:) גבי הא דגמר
גנבה בשואל מק"ו דשומר שכר
דפטור כחונם וחיב בגנבה ואכדה
שואל לא כל שכן ופריך מה לשומר
שכר דכתיב (דף ג.) בשומר טענת
לפטוי מוויין והשתא תימה לפי
מה דסבר דכפל הו' חומרה מאי
פריך דכריכה כיון שהוא חמור הו'
לו ליטור משנגבה כהו' שיתחייב כפל
וע"ק ברייתא גופיה שואל שחיב

בשבוטה ותמה כו' אכריכה היא הנותנת דמפני שהוא חמור פטר
בו הגנבה כדי לחייבו כפפל ולפי מה דפרישית אחי שפיר וא"ת
לר' יוחנן דסבר הכא דמכפל עבדין פירכא וגם סבר רב יוסף כפרק
הכונס (ב"ק דף ג.) וטו) גבי שומר אכדה לר' יוחנן דלפטוי
מוויין גנב הוא אם כן גנבה ואכדה בשואל מנ"ל די פריך בהשואל
מה לשומר שכר שכן משלם כפל בלפטוי מוויין ויחמיי לפטוי
מוויין גזלן הוא איבעית אימא קרנא בלא שבוטה עדיפא ו"ל דלר'
יוחנן נפקא ליה מוכי ישאל ו"ו מוסף על עין ראשון וכה"ג יליף
התם לענין פטור בנעלים ואע"ג דרבי יוסי כרבי נהוראי הוא
תנא וסבר דקרנא עדיפא וכן ברייתא דהשואל (לקמן דף ג.) סבר
דקרנא עדיפא או לפטוי מוויין גזלן הוא ור' יוחנן פליג בתרתייהו
הא לא קשיא דר' יוחנן סבר כחנא דהכונס (ב"ק דף ג.) דקאמר לא
אם אמרת בשומר חנם שכן משלם כפל לך שלא כהו' די חייב
דקאי אמילתיה דרבי יוסי כר' נהוראי :

רבא אמר לא תיבא שליחות יד כו'. פריש' דסבר אפילו כרבי
אלעזר ואין להקשות לפירושו הא דקאמר ואידך שלא תאמר
דיו והא תרתייהו כרבי לאינה לריכה חסרון לר' אלעזר דהא לא
יליף שומר שכר משומר חנם דהא כתיב פריך ולמ"ד [שליחות
די] לריכה חסרון תרתי למה לי ולדידיה לא ילפינן חד מחבריה
אפילו הכי לא מוקמינן תרתייהו לדיו והיינו משום כדפ"ל דכיון
דשליחות די חייב בתרתייהו גלי מלתא בעלמא למילף דין של זה
בזה ועוד יש לומר דרבא בא לפרש דהא דאמר ר"א דא דלא אמת
היא לא שניהם כרבי לגופייהו כדאמרין אלא שניהם מיותרין
דגמר להו משואל וסבר רבא קרנא עדיפא ופיר גמר שומר שכר
משומר חנם לכו"י עלמא זהו מהו מיהו ברייתא דהכונס (טו) סברה
דלא ילפינן זה מזה דקמתי לא אם אמרת בשומר חנם כו' :

הדא לומר [אך שליחות יד] אין צריכה חסרון. וא"ת ויליף
משואל דאינה לריכה חסרון דמשעת משיכה חייב באונסיה אע"ג
קורדוס מחבריו כ"ש שומרין שמוסיפין להשתמש שלא מדעת בעלים שחיבים ו"ל בשואל דין הוא כיון דמוסיף לטעה בעלים שחיב
כאילו נשתמש בה שלא כן שאלה ולאו לאוקמה בליתא אלא שלא לדעת אינו חשד כאילו כבר נשתמש בעליו לטעה לנדה לכהן לכהן
לא ילפינן משואל אלא משיכה שיש בה חסרון: **הדא** לר' יוחנן ור' אבהו דאמרין דאין צריכה חסרון דלרבי תרתייהו
יליף שפיר ג"ש לדמניא לפי שיש כל כך תיבות בזה כמו בזה אם לא שלא ידו במלאת רעהו :

ואני אומר. ר' יוחנן פליג אדרכי יוסי כן נהוראי רביה ואמר אף
הוא לנורח נאמרה. ולו ק"ל כרבי יוסי כן נהוראי למידרש מיניה
דאין לריכה חסרון דאי מקרא קמא לא תיסק אדעתין לחיוביה
עד דמחסי ליה: בשומר חנם נאמר ונקרב בעל הבית וגו' א' בשומר
שכר כתיב שבוטה ה' תהיה וגו' א'

ואמרין בהשואל (לקמן דף ג:) פרישה
לראשונה נאמרה בשומר חנם שניה
בשומר שכר וכתיב בתרתייהו אם לא
שלא הא אם שלא נחמיי בדכריס
הוא פטור עליהם כגון שומר חנם
כין בגנבה כין באונסין דפרשה
כה די קנאה וקמה כרשומי ושומר
שכר פטור כמת או נשכר או נשכר
דהיינו אונסין: שומר חנם שפטור.
כל זמן שלא נקרה כה די כדכתיב אם
לא ימצא הגנב ונקרה בע"ה"ד. דפרשה
שלא שלא כה די ולא פשע בשמירתו
ופטור מלחמין לקמן בשמעתי
דהאי ונקרב שבוטה הוא: שומר
שכר שחיב בגנבה ואכדה. דפרשה
שניה בו נאמרה וכתיב כה אם גנב
יגנב כו' (ו' טו.) לא ל"ש. שאם שלא כה
די חייב באונסין: דא דא אמת

היא. כמשמעה של זו נמשעה
של זו לפי שמתין הורכז ואין כאן
מקרא יתר: מאי דא דא אמת היא.
למה שמתין חנם הלא לא הורכזה
השניה: שומר חנם שפטור עלמו
כעטמס גנב. כלומר גנב גנבה ממני
ונאו עדים שהיא אכלו משלם תשלומי
כפל דכתיב אם לא ימצא הגנב וגו' א'
ודרשינן כדבא קמא (דף ג:) הוא
לא ימצא אלא לשקר שנגנבה ונאו עדים שהוא גנב
עלמו גנבו מה כתיב אחריו אשר
ירשיעון אלהים יתלם שנים. אבל
שומר שכר אינו משלם כפל שאם
טען שגנבה משלם חסר שהי הוא
חייב בגניבה וטענה אחרת אינה
מביאה אותו לדי כפל: קרנא בלא שבוטה עדיפא מכפילא כשבוטה.
חמור שומר שכר שחיב בקרן עד שלא נשבע לשקר נמקום ששומר
חנם פטור דהיינו גניבה ואכדה משומר חנם שמשלם כפל ומדה
זו אינה אלא לאחר שנשבע לשקר שנגנבה ונאו עדים שהוא גנב
דכי אחריו כפל בטוען טענת גנב לאחר שבוטה אחריו כדלקמן
בשמעתי: רבא אמר. אפילו לרבי אלעזר נמי אחיזי דלא תימא
כו': ותימי משואל. שחיבו הכתוב באונסין כביטל שלל הגאה
שלו ושולח די נמי כל הגאה שלו: (ד' ומה שואל) שדעת בעלים.
שלא כה די לעשות מלחמתו חייב באונסין: שומר חנם ושומר
שכר. השולחין די שטעין מלחמתן שלא לדעת בעלים לא כ"ש
דחייב שוב באונסיה: למה נאמרה. כשחיבין: הדא לומר לך
שליחות יד אינה לריכה חסרון: ואידך. האמורה בשומר שכר:
שלא תאמר דיו לנא כו'. אם לא נאמרה בשכר שומרין ולמה
משואל הייתי אומר דיו לשליחות יד דשומרין שבה מדין שואל להיות
כנדון: מה שואל. אם בעליו עמו כתיב לא ישלם אונסין אף שומרין
ששלחו די אם בעליו עמו יפטר כתב קרא יתירא לחייבו אפילו
בעלים וגלי רחמנא כהדא והוא הדין כהדא: לשבוטה. והכי
קאמר אם לא ימצא כמה שאמר שנגנבה אלא הוא גנבה והוא
כבר נקרב אל הדיין לשבוטה ושבע לשקר ואח"כ בואו עדים
אשר ירשיעון הדיין ישלם כפל: אמה אומר. קריבה לשבוטה
זה אינו אלא קריבה לדין שמשעה שטען כז"ד נגנבה אע"פ
שלא נשבע יתלם כפל אם בואו עדים: נאמר שליחות יד למטה.
אלא שומר שכר שבוטה ה' תהיה כין שניהם אם לא שלא:
ונאמר שליחות יד למטה. ונקרב בעל הבית אל האלהים אם
לא שלא: אף כן לשבוטה. למדנו שאין משלמין כפל ע"י טענת
גנב אלא לאחר שבוטה וגם למדנו שפטור מנגבה ואכדה בשבוטה:
מתני'

מביאה אותו לדי כפל: קרנא בלא שבוטה עדיפא מכפילא כשבוטה.
חמור שומר שכר שחיב בקרן עד שלא נשבע לשקר נמקום ששומר
חנם פטור דהיינו גניבה ואכדה משומר חנם שמשלם כפל ומדה
זו אינה אלא לאחר שנשבע לשקר שנגנבה ונאו עדים שהוא גנב
דכי אחריו כפל בטוען טענת גנב לאחר שבוטה אחריו כדלקמן
בשמעתי: רבא אמר. אפילו לרבי אלעזר נמי אחיזי דלא תימא
כו': ותימי משואל. שחיבו הכתוב באונסין כביטל שלל הגאה
שלו ושולח די נמי כל הגאה שלו: (ד' ומה שואל) שדעת בעלים.
שלא כה די לעשות מלחמתו חייב באונסין: שומר חנם ושומר
שכר. השולחין די שטעין מלחמתן שלא לדעת בעלים לא כ"ש
דחייב שוב באונסיה: למה נאמרה. כשחיבין: הדא לומר לך
שליחות יד אינה לריכה חסרון: ואידך. האמורה בשומר שכר:
שלא תאמר דיו לנא כו'. אם לא נאמרה בשכר שומרין ולמה
משואל הייתי אומר דיו לשליחות יד דשומרין שבה מדין שואל להיות
כנדון: מה שואל. אם בעליו עמו כתיב לא ישלם אונסין אף שומרין
ששלחו די אם בעליו עמו יפטר כתב קרא יתירא לחייבו אפילו
בעלים וגלי רחמנא כהדא והוא הדין כהדא: לשבוטה. והכי
קאמר אם לא ימצא כמה שאמר שנגנבה אלא הוא גנבה והוא
כבר נקרב אל הדיין לשבוטה ושבע לשקר ואח"כ בואו עדים
אשר ירשיעון הדיין ישלם כפל: אמה אומר. קריבה לשבוטה
זה אינו אלא קריבה לדין שמשעה שטען כז"ד נגנבה אע"פ
שלא נשבע יתלם כפל אם בואו עדים: נאמר שליחות יד למטה.
אלא שומר שכר שבוטה ה' תהיה כין שניהם אם לא שלא:
ונאמר שליחות יד למטה. ונקרב בעל הבית אל האלהים אם
לא שלא: אף כן לשבוטה. למדנו שאין משלמין כפל ע"י טענת
גנב אלא לאחר שבוטה וגם למדנו שפטור מנגבה ואכדה בשבוטה:
מתני'

מסורת הש"ס

א [לקמן דף ב"ק טו:]
ב [ב"ק ג:] א [שמות כב:]
ג [ד' רש"ל מ"ו:] ד [מסרימ:]
ה [ג' פ' תש"ב כ"א:] ו [ר"מ:]
ז [מסרימ:]

תורה אור השלם

1 אם לא יקרא הנגב
ונקרב בעל הבית אל
האלהים אם לא שלא
יד: במלאכת רעהו
שמות כב 1

הגהות הב"ח

(ה) נ"י אמת היא משום
דליכא: (ו) אם דשלח
ז: כ:

מוסף רש"י

ונקרב וגו' לשיבוטה.
שחין שטען ונגזר מביט
האם ישבע שנגנבה ויפטר
ב"ק טו. או אינו
אלא לדין. לפיכך
דשומר חנם שטען נגנבה
חנם כתיב דלחמין
כשואל (טו). קריבא בלא
שבוטה עדיפא מכפילא
בשבוטה. דכפל אינו
בשומרין עד שישבע לשקר
שנגנבה הימנו. ואח"כ בואו
עדים. הלכך קנאה משום
שבוטה הוא דנקימה רחמנא
(טו) :